

LAGUTSKOTTETS BETÄNKANDE 14/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 16 mars 2004 en proposition med förslag till lag om ändring av lagen om indrivning av fordringar (RP 21/2004 rd) till lagutskottet för beredning.

Utlåtande

Lagutskottet begärde den 4 maj 2004 utlåtande av grundlagsutskottet om vissa konstitutionella frågor som hänför sig till propositionen och specificeras i utskottets begäran. Grundlagsutskottets utlåtande ingår som bilaga till betänkandet (GrUU 27/2004 rd).

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Marjo Lahelma, justitieministeriet

- biträdande direktör Outi Haunio-Rudanko, Konsumentverket
- kilpailuasiantuntija Liisa Lundelin-Nuortio, Konkurrentiverket
- jurist Pasi Pönkä, Finlands Kommunförbund
- ordförande Timo Mäki, Suomen Perimistomistojen Liitto ry
- skadeförsäkringschef Hannu Ijäs, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund r.f.
- direktör Erkki Kontkanen, Bankföreningen i Finland
- ordförande Ritva Anttonen och vice ordförande Elvi Oikarinen, Skuldrådgivning rf
- professor Juha Karhu
- juris doktor, docent Pekka Lämsineva
- professor Matti Rudanko.

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- Bokföringsbyråernas Förbund rf
- Finlands Konsumentförbund rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås ändringar i lagen om indrivning av fordringar. De föreslagna ändringarna gäller ersättningen för indrivningskostnader och gäldenärens rätt att få upplysningar.

Principen i gällande lag, att gäldenären skall ersätta skäliga och behövliga kostnader som borgenären har av indrivningen av fordran, kvarstår utan ändringar. Till lagen fogas bestämmelser om vilka slags indrivningsåtgärder man kan kräva ersättning för av en gäldenär vid indrivning-

en av en konsumentfordran. Genom förordning av justitieministeriet utfärdas bestämmelser om maximibeloppen av kostnaderna för enskilda indrivningsåtgärder och gäldenärens totalkostnadsansvar. Bestämmelser om tidsgränser för avsändande av betalningspåminnelser eller betalningskrav vilkas kostnader gäldenären krävs på ersättning för kan också utfärdas genom förordning av justitieministeriet.

Lagen ska också föreskriva om gäldenärens rätt att av borgenären på begäran få upplysningar om sin aktuella skuldsituation och en utredning över hur räntorna på skulden och kostnaderna bestäms. Gäldenärens rätt att få upplysningar gäller alla fordringar som hör till lagens tillämpningsområde.

Lagen avses träda i kraft cirka tre månader efter att den har antagits och blivit stadfast. Lagen ska vid indrivningen av en konsumentfordran tillämpas till fördel för gäldenären också om det i ett avtal som träffats före lagens ikraftträdande sägs något annat om de indrivningskostnader som gäldenären skall ersätta.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmän motivering

Med hänvisning till propositionen och annan utredning finner utskottet förslaget nödvändigt och lämpligt. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Skäliga indrivningskostnader

Enligt 10 § 1 mom. i lagen om indrivning av fordringar (513/1999, nedan *indrivningslagen*) ska gäldenären ersätta de skäliga kostnader som orsakas borgenären själv eller av en uppdragsgäve för borgenärens räkning. När skäligheten bedöms ska fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas. När indrivningslagen stiftades ansåg lagutskottet att det inte då fanns någon orsak att föreskriva närmare om indrivningskostnader (se LaUB 30/1998 rd, s. 3). På förslag av utskottet antog riksdagen ett uttalande, där regeringen förutsattes ge akt på indrivningsbyråernas debiteringspraxis och i förekommande fall vidta åtgärder för att få till stånd tabellavgifter (RSv 302/1998 rd).

Av propositionen (s. 3) framgår att Konsumentverket har utrett beloppen för inkassobyråernas indrivningskostnader 2000 och 2001. Båda undersökningarna visade att intervallet för indrivningskostnader vid konsumentfordran är mycket stort. Enligt utskottet är det inte bra att gäldenärens indrivningskostnader kan variera slumpmässigt beroende på vilken inkassobyrå borgenären råkar anlita. Vidare är det enligt utskottet viktigt att inkassokostnaderna över lag är skäliga och att gäldenären kan förutse hur stora

beloppen är. Av denna anledning anser utskottet den föreslagna regleringen vara motiverad. Samtidigt påpekar utskottet att nivån på indrivningskostnaderna i sig inte får öka trycket på att föra över frågan till rättslig indrivning på exekutiv väg.

Lagutskottet menar att utvecklingen av indrivningskostnader måste följas upp regelbundet. För de aktörer som bedriver inkassoverksamhet i yrkesmässigt syfte är det viktigt att se till att de lagstadgade högsta beloppen stämmer överens med kostnadsutvecklingen inom branschen och att de därmed står i samklang med de skäliga kostnader som aktörerna har för att sköta indrivningen på behörigt sätt.

Utskottet menar att det i dagsläget inte ser ut att finnas något som gör att de lagstadgade högsta beloppen måste ändras särskilt ofta. Därför anser utskottet att en tydlig och öppen lagstiftning talar för att de högsta beloppen för indrivningskostnader ses över genom ändringar i indrivningslagen och inte till exempel genom förordning av ett ministerium.

Gäldenärens rätt till insyn

Den föreslagna ändringen avser också att ge gäldenären bättre möjligheter att få information om sin skuldsituation av borgenären. I 5 § i den gällande lagen föreskrivs om i vilken form och med vilket innehåll den som har en konsumentfordran ska få ett betalningskrav, när en fordran drivs in av en inkassobyrå eller någon annan som yrkesmässigt bedriver indrivningsverksamhet. Däremot har indrivningslagen inga bestämmelser om vilken information gäldenären ska få när borgenären driver in sin fordran själv eller när

den yrkesmässiga indrivningsverksamheten gäller en företagsfordran.

Lagstiftningen har heller ingen allmän bestämmelse om gäldenärens rätt att av borgenären få uppgifter om sin skuldsituation. Den nu föreslagna bestämmelsen om gäldenärens rätt att få uppgifter är en mycket viktig reform både på det principiella planet och för den praktiska tillämpningen framhåller lagutskottet.

Utskottet påpekar att en del lagar redan nu har särbestämmelser om rätten att få uppgifter. I 14 § i lagen om borgen och tredjemanspant (361/1999) finns bestämmelser om borgensmannens rätt att få upplysningar. En enskild borgensman har dessutom rätt att av kreditgivaren få uppgifter om gäldenärens åtaganden och andra omständigheter som påverkar hans eller hennes likviditet när de kan antas vara av betydelse för borgensmannen. Enligt 13 § i lagen om borgen och tredjemanspant ska en enskild borgensman som har ställt generell borgen få information av kreditgivaren om huvudförpliktelsens obetalda kapital med sex månaders mellanrum, vilket är huvudregeln.

Också utsökningslagen har bestämmelser om gäldenärens rätt att få information. En gäldenär som har eller har haft skulder som drivs in genom utsökning har rätt att kontrollera uppgifter om sig själv i utsökningsregistret. Enligt 1 kap. 34 § i utsökningslagen ska en gäldenär dessutom på begäran få en utskrift ur informationssystemet som innehåller ärendehanteringssuppgifterna för de föregående fyra åren och i förekommande fall för en längre tid. Med ärendehanteringssuppgifter avses bl.a. sökandens fordran, verkställighetsåtgärder som vidtagits av utmätningssmannen och tidpunkten för åtgärderna, inflyttna och till sökanden redovisade belopp och hinder för verkställigheten. Borgensmannen har samma rätt att få ärendehanteringssuppgifter om åtgärder som gäller en fordran som han eller hon kan bli tvungen att ansvara för.

Den föreslagna bestämmelsen i indrivningslagen om gäldenärens rätt att få uppgifter kompletterar mycket väl den nuvarande lagstiftningen, påpekar lagutskottet. Bestämmelsen är dessutom ägnad att på ett lämpligt sätt och rent all-

mänt understryka borgenärens skyldighet att ordna med indrivning av skulder och hantera uppgifterna om detta på ett sätt som tillåter att förfrågningar om gäldenärens skuldsituation kan bevaras exakt och snabbt.

Begränsningar som gäller indrivningsuppdrag

I 9 § i indrivningslagen ingår bestämmelser om begränsningar av indrivningsuppdrag. För indrivning får till en uppdragsgivare inte överlåtas statliga fordringar eller på grund av ett lagstridigt förfarande påförda offentligrättsliga betalningspåföljder som kan drivas in genom utsökning utan dom eller beslut på det sätt som bestäms i lagen om indrivning av skatter och avgifter i utsökningsväg (367/1961). Regeringen föreslår inga ändringar i bestämmelsen.

Den gällande gränsdragningen motiverades med fordringens karaktär och med frågan om fordringen grundar sig på utövning av offentlig makt eller inte. Det fanns rättspolitiska orsaker till bestämmelsen. Den allmänna principen var att allt som har med offentligrättsliga fordringar att göra bör ske inom det offentliga samfundet. Då ansågs det inte korrekt att staten i egenskap av en viktig offentligrättslig juridisk person anlitar privata inkassobyråer för indrivning. Det spelade också in att sanktionsrelaterade fordringar grundar sig på utövning av offentlig makt och har anknytning till straffrättsliga betalningspåföljder. (Se LaUB 30/1998 rd, s. 5).

När utsökningslagen kom till gick lagutskottet in för den ovan nämnda begränsningen av indrivningsuppdrag först efter långt övervägande. Utskottet ansåg då det vara viktigt att det följs upp hur lagen fungerar, om 9 § ger upphov till gränsdragningsproblem och om lagen påverkar offentligrättsliga sammanslutningars möjligheter att ordna sin indrivningsverksamhet på ett lämpligt sätt. Samtidigt förutsatte utskottet att eventuella missförhållanden rättas till med en gång.

Fortfarande anser utskottet det nödvändigt att frågorna utreds. Frågan blir inte mindre viktig av att den gällande begränsningen är av betydelse speciellt för indrivningen av parkeringsböter och

kontrollavgifter inom kollektivtrafiken. I dessa fall är beloppen relativt små men antalet ärenden stort. Vidare påpekar utskottet att begränsningen kommer att få ännu större betydelse för kommunerna om ett förslag från en arbetsgrupp¹ inom justitieministeriet genomförs. Arbetsgruppen föreslår att räckvidden för lagen om kontrollavgift i kollektivtrafik (469/1979) utsträcks till hela landet.

Med hänvisning till det ovan relaterade anser lagutskottet det viktigt att begränsningarna i bestämmelserna om indrivningsuppdrag omvärderas och att nödvändiga ändringar av utsökningslagen bereds utifrån bedömningen. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 1*).

Detaljmotivering

3 §. Konsumentfordran (Ny). Paragrafen föreskriver om konsumentfordran och tillämpningen av bestämmelserna när en offentlig juridisk persons fordran eller en fordran som anknyter till ett offentligt uppdrag drivs in hos en privatperson. Nedan föreslår utskottet nya bestämmelser om indrivningskostnaderna för konsumentfordran och tidsbegränsningar för indrivningen. Därför måste *2 mom.* få en hänvisning till de nya paragraferna.

4 a §. Gälldenärens rätt att få uppgifter. Paragrafen föreskriver om gälldenärens rätt att av borgenären få uppdaterade uppgifter om det totala beloppet av sin skuld, en specifikation över obetalda skulder och amorteringar på dem samt en utredning över hur upplupna räntor och kostnader på skuldkapitalet bestäms.

Lagutskottet har fått information om att gälldenären inte alltid har adekvata möjligheter att kontrollera att en fordran som drivs in är riktig. Enligt utskottets uppfattning har problemen framför allt gällt banklån i samband med omorganiseringar av bankverksamheten. Därför föreslår utskottet att gälldenärens rätt att få uppgifter

kompletteras med att rätten också omfattar information om grunderna för skulderna. Om en skuldförbindelse grundar sig på en handling, till exempel ett skuldebrev, ska gälldenären enligt det föreslagna tillägget ha rätt att få uppgifter om handlingen och i förekommande fall en kopia av den. Dessutom ska gälldenären ha rätt att få den ursprungliga handlingen till påseende och för kontroll. Dessutom ska gälldenären ha rätt att få information om vilka enskilda skulder det uppgivna totala beloppet för skulderna består av och vilka amorteringar som ingår i beloppet.

Lagutskottet anser det viktigt att det utreds vilka faktiska möjligheter gälldenären har att försäkra sig om att en fordran som indrivs är riktig och att försvara sig mot ogrundad indrivning. I och med att problemen av allt att döma i första hand har gällt banksektorn bör utredningen speciellt fokusera på kreditinstitutens praxis, likaså på lagstiftningen och myndighetsföreskrifter om kreditinstitut. Utskottet föreslår ett uttalande om detta (*Utskottets förslag till uttalande 2*).

10 §. Indrivningskostnader. Paragrafen föreskriver för vilka indrivningsåtgärder borgenären har rätt att ta ut en ersättning för av gälldenären och på vilket sätt kostnaderna får tas ut.

I sitt utlåtande framhåller grundlagsutskottet att uppräkningsprincipen av indrivningsåtgärder i *1 mom.* är problematiskt med avseende på proportionalitetsprincipen eftersom lagrummet inte tillåter borgenären att kräva kostnadsersättning av gälldenären för andra indrivningsåtgärder som varit nödvändiga i enskilda fall exempelvis av orsaker som beror på gälldenärens handlande eller av andra motiverade skäl, trots att de är både godtagbara och förenliga med god indrivningssed. Grundlagsutskottet anser att lagen måste kompletteras med bestämmelser om borgenärens rätt att kräva ut ersättning av gälldenären för faktiska indrivningskostnader. Annars kan lagförslaget inte behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Med hänvisning till utlåtandet från grundlagsutskottet föreslår lagutskottet att uppräkningsprincipen i *1 mom.* stryks. Bestämmelser om de vanligaste indrivningsåtgärderna och de högsta

¹ Kontrollavgifter i kollektivtrafik. Justitieministeriets arbetsgruppsbetänkande 2004:14

tillåtna indrivningskostnaderna för gäldenären ingår nedan i 10 a §.

I 4 mom. ingår ett normgivningsbemyndigande. Nedan föreslår lagutskottet att de bestämmelser som enligt propositionen ska utfärdas genom förordning av justitieministeriet i stället tas in i lagen. Därför behövs inget normgivningsbemyndigande.

Vidare föreslår utskottet att paragrafrubriken ändras eftersom bestämmelser om indrivningskostnader efter utskottets ändringar också kommer att finnas i andra paragrafer än 10 §.

10 a §. Ersättning för och utmätning av indrivningskostnader (Ny). I paragrafen föreskrivs om maximibeloppen för vissa indrivningsåtgärder i anslutning till konsumentfordringar.

I propositionen föreslås det att bestämmelser om maximala indrivningskostnader ska utfärdas genom förordning av justitieministeriet. Grundlagsutskottet påpekade i sitt utlåtande att det föreslagna bemyndigandet att utfärda förordning är sakligt sett helt öppet och att det enda restriktiva inslaget är det generella kravet på skälighet i 10 § 1 mom. och bestämmelsen om de omständigheter som ska beaktas när skäligheten bedöms. En bestämmelse av denna typ som primärt är vägledande för prövningen av enskilda fall begränsar enligt utskottets mening inte förordningsutfärdarens behörighet på ett i konstitutionellt hänseende korrekt och adekvat sätt. Bemyndigandet att utfärda förordning är enligt grundlagsutskottet till denna del oförenligt med de krav som följer av grundlagens 80 § 1 mom. För att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning måste bestämmelserna om maximibelopp tas in i lagen och bemyndigandet att utfärda förordning strykas i lagförslaget. Ett annat alternativ är att bemyndigandebestämmelsen ändras rejält, anser grundlagsutskottet.

Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår lagutskottet att det i paragrafens 1 mom. föreskrivs om maximibeloppet för indrivningskostnaderna. Lagutskottet påpekar att de belopp som anges i momentet är maximibelopp och att kostnaderna också i enskilda fall alltid

skall uppfylla det skälighetskrav som framgår av 10 § 1 mom.

I paragrafens 2 mom. föreslås en bestämmelse enligt vilken för andra än i 1 mom. 1 punkten avsedda betalningspåminnelser får yrkas de faktiska kostnaderna för en påminnelse. I praktiken är det närmast fråga om betalningspåminnelser som framställts per telefon. I sådana fall är det inte ändamålsenligt att förutsätta att kostnaderna ska kunna fastställas separat för varje betalningspåminnelse. Det föreslås därför att i momentet föreskrivs att kostnaderna kan drivas in utifrån de faktiska genomsnittliga kostnaderna för det betalningspåminnelsesätt som använts.

Enligt grundlagsutskottets utlåtande är det inget problem med avseende på det grundlagsfästa egendomsskyddet att det lagstiftas om ett tak för de indrivningskostnader som ska ersättas av gäldenären. Bestämmelsen kan närmast ses som en precisering av skälighetskravet i den gällande lagen. Grundlagsutskottet påpekar ändå att lagförslaget inte förefaller tillåta fallspecifik prövning och därför kan bestämmelsen i vissa fall bli oskälig för borgenären. Enligt grundlagsutskottet måste lagförslaget absolut kompletteras med en efter propositionens syfte anpassad bestämmelse om borgenärens möjligheter att kräv ersättning av gäldenären för de verkliga indrivningskostnaderna. Detta är en förutsättning för att lagförslaget ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

I enlighet med grundlagsutskottets förslag föreslår lagutskottet att i paragrafens 3 mom. intas en bestämmelse enligt vilken gäldenären får krävas på de faktiska kostnader som indrivningen har orsakat om indrivningen har förutsatt osedvanligt mycket jobb. Detta kan vara fallet exempelvis när ett betalningsyrkande förutsätter osedvanligt komplicerade räntekalkyler. Bestämmelsen gäller också andra än i 1 mom. avsedda indrivningsåtgärder i överensstämmelse med god indrivningssed om en sådan avvikelse är nödvändig. Lagutskottet understryker i detta sammanhang särskilt att även de kostnader som drivs in med stöd av 3 mom. alltid skall vara skäliga på det sätt som avses i 10 § 1 mom.

I momentets sista mening föreslås en bestämmelse om att de maximibelopp som anges i 1 mom. inte får överskridas när indrivningen gäller en i 10 § 3 mom. avsedd fordran som är direkt utmätningsbar. Detta beror på att borgenären alltid i dessa fall kan överföra sin fordran för att indrivnas direkt i utsökningsväg.

10 b §. Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med konsumentfordringar (Ny). I paragrafen anges tidsgränser som skall iakttas när betalningspåminnelser och betalningsyrkanden framförs. Om bestämmelserna inte följs kan gäldenären inte krävas på indrivningskostnader.

Enligt grundlagsutskottet berör regleringen av tidsgränser vid indrivning sådana grunder för individens rättigheter och skyldigheter som det enligt 80 § 1 mom. i grundlagen inte kan föreskrivas om i en förordning. Grundlagsutskottet menar därför att bestämmelser om tidsgränser vid indrivningsåtgärder skall utfärdas på lagnivå, i det fall att de anses nödvändiga. Alternativet är att lagen kompletteras med bestämmelser om grunderna för tidsgränsregleringen som är tillräckligt exakta.

Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår lagutskottet att bestämmelserna om tidsgränser vid indrivningsåtgärder tas in i lagen. I paragrafens 1 mom. föreskrivs om tidsgränser som gäller meddelanden om att en fordran förfallit till betalning samt betalningspåminnelse.

I paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om rätten att driva in kostnader för en ny betalningspåminnelse eller ett nytt betalningsyrkande.

10 c §. Gäldenärens totalkostnadsansvar (Ny). I propositionen föreslås det att genom förordning av justitieministeriet kan utfärdas bestämmelser om maximibeloppen av kostnaderna för enskilda indrivningsåtgärder och gäldenärens totalkostnadsansvar. Enligt grundlagsutskottet är detta bemyndigande helt öppet. Grundlagsutskottet anser därför att bestämmelserna om maximibelopp måste tas in i lag och att bemyndigandet att utfärda förordning måste strykas ur lag-

förslaget. Detta är en förutsättning för att lagförslaget ska kunna behandlas i normal lagstiftningsordning. Alternativet är att bemyndigandebestämmelsen ändras rejält. Med hänvisning till grundlagsutskottets utlåtande föreslår lagutskottet att bestämmelser om gäldenärens totalkostnadsansvar tas in i lag.

I paragrafen föreskrivs om gäldenärens totala ansvar för kostnaderna vid indrivning av en konsumentfordran. Differentieringen i paragrafens 1 mom. och maximibeloppen motsvarar de bestämmelser som tillämpas i summariska fordringsärenden. I sådana mål bestäms rättegångskostnaderna i överensstämmelse med justitieministeriets förordning om rättegångskostnader som motparten ska dömmas att ersättas i mål som avses i 21 kap. 8 c § i rättegångsbalken (1311/2001).

I den första meningen i paragrafens 2 mom. föreslås bestämmelser om under vilka förutsättningar de i 1 mom. nämnda beloppen för gäldenärens totalkostnadsansvar kan överskridas. Två förutsättningar skall uppfyllas. För de första ska det vara fråga om en situation där det varit exceptionellt svårt att driva in fordan. Detta är aktuellt närmast om gäldenären genom egna aktiva åtgärder, exempelvis genom att framställa ogrundade invändningar, medvetet har försökt försvåra indrivningen. Den andra förutsättningen är att de vidtagna indrivningsåtgärderna inte får vara oproportionerliga särskilt i relation till fordrans kapital. En åtgärd kan anses oproportionerlig t.ex. om borgenären upprepade gånger sänder betalningsyrkanden till gäldenären i en situation där det är klart att gäldenären är betalningsoförmögen.

Om gäldenären i exceptionella fall krävs på belopp som överstiger de maximibelopp som nämns i 1 mom. skall för gäldenären presenteras en specifikation av yrkade kostnader och grunderna för dem. Samtidigt ska gäldenären underättas om skälen till att maximibeloppet för totalkostnadsansvaret i det föreliggande fallet överskrids. För gäldenären är det viktigt att känna till skälen för att han eller hon vid behov ska kunna bestrida yrkandet på ersättning av indriv-

ningskostnader om de överskriger maximibeloppet.

I paragrafens 2 mom. föreskrivs också att när indrivningen gäller en i 10 § 3 mom. avsedd fordran som är direkt utmätningsbar är maximibeloppet för indrivningskostnaderna 59 euro. Beloppet motsvarar det som enligt huvudregeln i 10 a § 1 mom. sammanlagt kan debiteras för en betalningspåminnelse, två betalningsyrkanden och en betalningsplan.

Ikraftträdandebestämmelsen. I paragrafens 1 mom. ingår en normal ikraftträdandebestämmelse. I paragrafens 2 mom. föreskrivs att den nya lagen ska tillämpas på indrivningskostnader som uppbärs hos en konsumentgäldenär efter lagens ikraftträdande trots att gäldenärens ansvar för indrivningskostnaderna enligt ett avtal som ingåtts före lagens ikraftträdande skulle vara strängare än enligt den nya lagen.

Den föreslagna lagen har således vissa retroaktiva effekter på redan existerande avtalsförhållande. Enligt grundlagsutskottet är detta ändå inget problem förutsatt att utskottets konstitutionella anmärkningar om 10 § 1 och 4 mom. beaktas på behörigt sätt. Eftersom lagutskottet ovan har föreslagit att lagen ändras i enlighet med grundlagsutskottets påpekanden har 2 mom. i ikraftträdandebestämmelsen ingen betydelse för behandlingsordningen, förutsatt att utskottets ändringsförslag godkänns.

Lagens retroaktiva effekter föranleder ändå lagutskottet att fästa avseende vid den möjligheten att gäldenären vid lagens ikraftträdande redan har blivit tvungen att betala indrivningsavgifter till borgenären utöver det som enligt 10 a och 10 c § i den nya lagen kan krävs av honom eller henne. Utskottet påpekar därför att enligt formuleringen i ikraftträdandebestämmelsens 2 mom. tillämpas den nya lagen endast på kostnader som indrivs hos gäldenären efter lagens ikraftträdande. Den föreslagna övergångsbestämmelsen leder därför inte till att borgenären skulle bli tvungen att återbetala redan indrivna kostnader även om beloppen skulle överskrida maximibeloppen enligt den nya lagen.

Ingressen. Eftersom lagutskottet föreslår att 3 § 2 mom. ändras och nya 10 a—10 c § fogas till lagen bör även ingressen juseras om utskottets förslag godkänns.

Förslag till beslut

Med stöd av det som anförts ovan föreslår lagutskottet

att lagförslaget godkänns med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag) och

att två uttalanden godkänns (Utskottets förslag till uttalande).

Utskottets ändringsförslag

Lag

om ändring av lagen om indrivning av fordringar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 22 april 1999 om indrivning av fordringar (513/1999) 1 § 1 mom, 3 § 2 mom .
och 10 § samt
fogas till lagen en ny 4 a § och nya 10 a — 10 c § som följer:

1 §
(Som i RP)

3 § (Ny)

Konsumentfordran

Bestämmelserna om en konsumentfordran i 5—7, 10, 10 a—10 c och 12—14 § skall i tillämpliga delar iakttas när en offentligrättslig juridisk persons fordran eller en fordran som anknyter till ett offentligt uppdrag drivs in hos en privatperson.

4 a §

Gäldenärens rätt att få uppgifter

Gäldenären har rätt att av borgenären på begäran kostnadsfritt få uppdaterade uppgifter om det totala beloppet av sina skulder och grunderna för det, en specifikation över obetalda skulder och amorteringar på dem samt en utredning över hur upplupna räntor och kostnader på skuldkapitalet bestäms. Om gäldenären oftare än en gång per år ber om en specifikation eller utredning, har borgenären rätt att få skälig ersättning av gäldenären för de kostnader som utarbetandet av specifikationen eller utredningen gett upphov till.

10 §

Ersättning för och utmätning av indrivningskostnader

Gäldenären skall ersätta de skäliga kostnader som orsakas borgenären av indrivningen oberoende av om fordran drivs in av borgenären själv eller av en uppdragstagare för borgenärens räkning. När skäligheten bedöms skall fordrans storlek, mängden utfört arbete, ändamålsenligheten i indrivningen och övriga omständigheter beaktas. (Utesl.)

(2 och 3 mom. som i RP)

(4 mom. utesl.)

10 a § (Ny)

Maximibelopp för indrivningskostnader i samband med konsumentfordringar

Vid indrivning av en konsumentfordran får av gäldenären krävas högst följande belopp för indrivningsåtgärder som nämns i detta moment:

- 1) en skriftlig betalningspåminnelse, 5 euro,
- 2) ett betalningskrav som avses i 5 §, 21 euro om fordrans belopp är 250 euro eller mindre och 45 euro om fordrans belopp är större än 250 euro,
- 3) ett i 5 § avsett betalningskrav på en i 10 § 3 mom. avsedd direkt utsökningsbar fordran, 12 euro samt

4) en skriftlig betalningsplan som omfattar hela den återstående fordran och som utarbetats i samråd med gäldenären, 30 euro.

För andra än i 1 mom. I punkten avsedda betalningspåminnelser får de faktiska kostnader som påminnelsen orsakat krävas. Kostnaderna kan bestämmas enligt de faktiska genomsnittliga kostnaderna för ifrågavarande slag av påminnelser.

De faktiska indrivningskostnaderna får krävas av gäldenären om indrivningen har förutsatt en exceptionellt stor arbetsinsats och därför orsakat andra indrivningskostnader än sådana som anges i 1 mom. eller kostnader som överstiger i momentet nämnda belopp. I sådana fall skall de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne skall upplysas om att beloppet är större än de maximibelopp som annars skall iakttas. Maximibeloppen får emellertid inte överskridas om indrivningen gäller en i 10 § 3 mom. avsedd direkt utsökningsbar fordran.

10 b (Ny)

Tidsgränser för indrivningsåtgärder i samband med konsumentfordringar

För en i 10 a § 1 mom. 1 punkten avsedd betalningspåminnelse får av gäldenären krävas indrivningskostnader bara om det till gäldenären har sänts en faktura eller någon annan förfallo-

anmälan minst 14 dagar innan fordran förfallit till betalning, och det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från att fordran förfallit till betalning. Om fordran enligt avtal skall betalas på förfallodagen utan särskild anmälan får av gäldenären krävas indrivningskostnader endast om det innan betalningspåminnelsen avsänts har gått minst 14 dagar från förfallodagen.

För en ny betalningspåminnelse eller ett nytt i 10 § 1 mom. 2 eller 3 punkten avsett betalningskrav får indrivningskostnader krävas av gäldenären bara om det har gått minst 14 dagar sedan den föregående påminnelsen eller det föregående kravet avsändes.

10 c § (Ny)

Gäldenärens totalkostnadsansvar vid indrivning av konsumentfordringar

För indrivningen av en och samma konsumentfordran får av gäldenären som indrivnings-

kostnader krävas sammanlagt högst följande belopp:

- 1) 190 euro, om fordrans belopp är 250 euro eller mindre,
- 2) 220 euro, om fordrans belopp är större än 250 euro.

Av gäldenären får krävas de faktiska indrivningskostnaderna till ett belopp som överskrider det som anges i 1 mom. om indrivningen har varit exceptionellt svår och indrivningsåtgärderna inte kan anses oproportionerliga med beaktande särskilt av fordrans kapital. I sådana fall skall de indrivningskostnader som krävs och grunderna för dem specificeras för gäldenären och denne skall samtidigt upplysas om skälen till att det belopp som krävs är större än det maximalbelopp för totalkostnadsansvaret som annars skall iakttas. Om indrivningen gäller en i 10 § 3 mom. avsedd direkt utsökningsbar fordran får av gäldenären emellertid inte krävas indrivningskostnader till ett högre belopp än 59 euro.

Ikraftträdandebestämmelsen
(Som i RP)

Utskottets förslag till uttalanden

1. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om bestämmelserna i 9 § i indrivningslagen om begränsningar som gäller indrivninguppdrag är ändamålsenliga.

2. Riksdagen förutsätter att regeringen utreder om gäldenärerna har tillräckliga möjligheter att försäkra sig om att de fordringar som indrivs hos dem är korrekta och att regeringen vidtar behövliga åtgärder för att förbättra gäldenärernas rättssäkerhet, om behov uppdragas.

LaUB 14/2004 rd — RP 21/2004 rd

Helsingfors den 14 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tuija Brax /gröna
vordf. Susanna Rahkonen /sd (delvis)
medl. Esko Ahonen /cent
Lasse Hautala /cent
Tatja Karvonen /cent
Petri Neittaanmäki /cent
Heli Paasio /sd
Lyly Rajala /saml
Jukka Roos /sd

Tero Rönni /sd
Petri Salo /saml
Pertti Salovaara /cent (delvis)
Minna Sirnö /vänst
Timo Soini /saf
Astrid Thors /sv
Marja Tiura /saml
Jan Vapaavuori /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.